

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 34^ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 263

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022
ΚΑΛΑΝΤΑΡΤΣ 2022

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

Υείαν κ' ευλοΐαν και καληχρονίαν

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Λ.Β.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Καλούνται τα μέλη της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Καταστατικού, σε Τακτική Απολογιστική Γενική Συνέλευση που θα γίνει στο Πνευματικό Κέντρο της Λέσχης στο Πανόραμα (Λ. Πορφύρα 1, Βέροια), την Κυριακή 16 Ιανουαρίου 2022 και ώρα 11.00 π.μ., το πρόγραμμα της οποίας έχει ως εξής:

Συνέχεια στην 2η σελίδα

Τα Ονόματα των Μηνών στην Ποντιακή Διάλεκτο και η προέλευση τους.

Παρακάτω θα βρείτε τα ονόματα των μηνών στη διάλεκτο του Πόντου και, παράλληλα, την προέλευση τους. Η προσεκτική μελέτη τους οδηγεί στη διαπίστωση ότι στη διαμόρφωση τους, σαφής υπήρξε η επίδραση της λατινικής γλώσσας, της ορθόδοξης λατρείας καθώς και των γεωργικών ασχολιών.

α. Ο Καλαντάρτς (= Ιανουάριος): Προέρχεται από τη λατινική λέξη *calendarium* (= βιβλίο των καλανδών). Στο Μεσαίωνα, η λέξη έγινε *καλανδάριον*. Ακολούθησε η παραγωγή της λέξης *κάλαντα*. Στη λατινική γλώσσα υπάρχει η λέξη *calendae* (*dies*) (= νομηνία, η πρώτη ημέρα κάθε ρωμαϊκού μήνα).

Από εδώ πήραν το όνομα τους και τα άσματα, που άδονται κυρίως την παραμονή της Πρωτοχρονιάς και αργότερα των Χριστουγέννων. Ως Καλαντάρτς ήταν γνωστός στη Σάντα, στην Τραπεζούντα και στη Χαλδία, ενώ ως Καλαντάρης στην Ινέπολη, στην Κερασούντα, στην Οινόη και στη Σινώπη.

Χαρακτηριστική η παροιμία από το Αντρεάντων Αμισού του Πόντου: Καλανταρί' αγοούρα (αγγοούρα του Γενάρη). Η παροιμία λεγόταν και λέγεται για όσους επιζητούν ανεπίκαιρα και ουτοπικά πράγματα.

β. Ο Κούντουρον (= Φεβρουάριος): Ο Άνθιμος Α. Παπαδόπουλος ανάγει

Συνέχεια στην 6η σελίδα

Ονόματα πόλεων στην Τουρκία ελληνικής προέλευσης

Τραπεζούντα (Trabzon)

Η Τραπεζούντα είναι μια αλλαγή του αρχαίου ελληνικού *Trapezous*, από το *trapeza*, που σημαίνει «τραπέζι» και αναφέρεται στον επιτραπέζιο κεντρικό λόφο μεταξύ των ρεμάτων *Zağnos* (İskeleboz) και *Kuzgun* πάνω στα οποία ιδρύθηκε.

Συνέχεια στην 6η σελίδα

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

www.elverias.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Λάμπ. Πορφύρα 1- Πανόραμα Βέροιας
Τηλ.: 2331072060 - Fax: 2331028356
Βέροια - Τ.Κ. 59132
Email: info@elverias.gr

Ιδρυτής
+ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Ε.Α.ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΠΟΥΡΤΙΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΜΑΡΙΑ ΣΑΛΟΝΙΚΙΔΟΥ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΔΗΣ Ν. & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΝΕΑ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ
ΤΗΛ. 23310 90339 - 90234

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ
Α. Πορφύρα 1
591 32 - ΒΕΡΟΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ
Κωδικός 100001

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΗΣ Ε.Α. ΒΕΡΟΙΑΣ

Λειτουργεί καθημερινά πλην
Παρασκευής και Σαββάτου
από τις 17:00 έως τις 21:00.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

e-pontos.gr
pontostv.gr
verianet.gr
inveria.gr
alexandriamou.gr
24oresimathia.gr
plioforiodotis.gr
laikouya.gr
faretra.info
veriamou.blogspot.com
βεροιώτης.gr
alexandreia-gidas.gr
imathia-live.blogspot.com
blogspotantheia.com
ammosimathia.blogspot.com
idisi-gr.blogspot.gr
arive.gr
efxinospontos.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

10-12-2021

Εκπροσώπηση του συλλόγου σε εκδήλωση του ΚΕΜΑΕΔ Βέροιας.

12-12-2021

Πραγματοποίηση της καθιερωμένης χριστουγεννιάτικης παιδικής γιορτής στην αίθουσα του Πνευματικού Πολιτιστικού Κέντρου της Λέσχης.

24 -12-2021

Διαδικτυακά Χριστουγεννιάτικα κάλαντα από τα τμήματα της Λέσχης.

31-12-2021

Διαδικτυακά Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα από τα τμήματα της Λέσχης.

Η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας **ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ** θερμά τα μέλη και τους φίλους της που έδειξαν για άλλη μια φορά την αλtruιστική τους διάθεση και συμπαράσταση στον άγνωστο συνάνθρωπο μας, προσφέροντας 10 λεπτά από το χρόνο τους, δίνοντας αίμα καθόλο το μήνα Δεκέμβριο για όλους που το έχουν ανάγκη.

Συνέχεια από την 1η σελίδα

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Α.Β.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

11.00 - 11.15: Αγιασμός και κοπή βασιλόπιτας

11.15 - 11.30: Βράβευση των αριστούχων μαθητών και των επιτυχόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παιδιών της Λέσχης

11.30 - 11.45: Εκλογή Προεδρείου Γ.Σ. και ανάγνωση θεμάτων ΓΣ

Έναρξη συζήτησης των εξής θεμάτων ημερήσιας διάταξης:

- 1) 11.45 - 12.30: Διοικητικός απολογισμός και προγραμματισμός
- 2) 12.30 - 12.45: Οικονομικός απολογισμός και προϋπολογισμός
- 3) 12.45 - 13.00: Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής
- 4) 13.00 - 13.15: Διάλλειμα
- 5) 13.15 - 13.30: Ερωτήσεις - Τοποθετήσεις - Προτάσεις
- 6) 13.30 - 13.45: Απαντήσεις

Παρακαλούνται τα μέλη που πρόκειται να τακτοποιήσουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις την ημέρα της Γενικής Συνέλευσης, να προσέλθουν στο χώρο τουλάχιστον μισή ώρα πριν την έναρξη των εργασιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού, δικαίωμα συμμετοχής στις εργασίες της Γ.Σ. έχουν τα μέλη που είναι τακτοποιημένα οικονομικά.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καταστατικού όσα μέλη έχουν περισσότερο από δύο χρόνια να τακτοποιήσουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, τακτοποιούνται με την καταβολή της συνδρομής των δύο τελευταίων ετών (2021-2022).

Η παρουσία στη ΓΣ καθώς και η τακτοποίηση των συνδρομών σας κρίνεται απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του συλλόγου.

Αν δεν υπάρξει απαρτία, η Γενική Συνέλευση θα επαναληφθεί την επόμενη Κυριακή 23 Ιανουαρίου 2022, την ίδια ώρα, στον ίδιο χώρο και με τα ίδια θέματα.

Με τιμή, για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος Ο Γ. Γραμματέας
Νικόλαος Τουμπουλίδης Ευαγγελία Τογκουσίδου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

16-01-2022

Αγιασμός και Γενική Απολογιστική Συνέλευση του Συλλόγου.
Επανάραξη λειτουργίας όλων των τμημάτων

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΣ ΤΟΥ 2017

ΠΟΥΣΤΙΝΤ(Ι)Α

ΚΟΤΣΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΔΟΣΟΛΟΓΙΑ:

Υλικά:

- 2 κούπες σιταρένιο ή κριθαρένιο αλεύρι
- 1/4 αγελαδινό βούτυρο
- 1 πρέζα αλάτι

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ:

- Καβουρδίζουμε το αλεύρι.
- Βράζουμε το νερό με το αλάτι και ταυτόχρονα ρίχνουμε λίγο - λίγο το αλεύρι και ανακατεύουμε μέχρι να πήξει.
- Το τοποθετούμε σε μια πιατέλα και ανοίγουμε στη μέση μια τρύπα και βάζουμε μέσα το βούτυρο, λειωμένο αγελαδινό βούτυρο ή μέλι ή ανάμικτο μέλι με βούτυρο ή πετιμέζι. Σε περιόδους νηστείας το συνοδευτικό ήταν μέλι ή πετιμέζι (πεκμέζι)

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ

- Παραδοσιακό, ποντιακό πολύ θρεπτικό πιάτο. Βοηθάει στην καλή λειτουργία του εντέρου.
- Ο μαϊντανός είναι το πιο δημοφιλές βότανο στον κόσμο. Ένα κλαδάκι μαϊντανό μπορεί να προσφέρει πολλά περισσότερα από ό, τι μια διακόσμηση στο πιάτο. Ο μαϊντανός έχει πολλές ευεργετικές ιδιότητες, μεγάλη θρεπτική αξία και οφέλη για την υγεία.
- Αν λατρεύεις το σπιτικό ψωμί, αν αναζητάς την απόλυτα μεστή γεύση του παραδοσιακού ζυμωτού ψωμιού το μόνο που έχεις να κάνεις είναι να βρεις κριθαρένιο αλεύρι, υπάρχει σχεδόν παντού, σε μπακάλικα ή καταστήματα με βιολογικά προϊόντα ειδικά!

Ο ΠΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΜΑΣ

Η Αγία Ιφιγένεια η παρθενομάρτυς

Η ένδοξος και καλλίνικος μάρτυς του Χριστού Ιφιγένεια καταγόταν από την Τοκάτη του Πόντου, γεννήθηκε εν έτει 53 μ.Χ. από ειδωλολάτρες γονείς οι οποίοι γνώρισαν την αληθινή πίστη μέσω του Αποστόλου Πρωτοκλήτου Ανδρέα και βαπτίσθηκαν από τον ίδιο οικογενειακώς.

Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του σκληρού διώκτη των Χριστιανών και ειδωλολάτρη Νέρωνα, οι γονείς της Ιφιγένειας συνελήφθησαν και κλείστηκαν στην φυλακή.

Μετά από αυτό, ο Διοικητής της Τοκάτης, αποστέλλει στρατιώτες, οι οποίοι συλλαμβάνουν την νεαρή και πανέμορφη κόρη και εράστρια του Ναζωραίου Χριστού Ιφιγένεια και την οδηγούν ενώπιόν του για να την ανακρίνει.

Η Ιφιγένεια παρά το νεαρό της ηλικίας της, μόλις 15 ετών, σθεναρώς ομολογεί ενώπιον του σκληρού ειδωλολάτρη και Διοικητή Μάρκου, την εις Χριστόν πίστη της και με μεγίστη δύναμη βροντοφωνεί ότι τυγχάνει φλογερή εράστρια του Νυμφίου Χριστού και ότι για το Άγιο όνομά Του είναι έτοιμη να δώσει ακόμη και αυτή τη ζωή της.

Όσο και να προσπάθησε με λόγους κολακευτικούς και υποσχέσεις να μεταπείσει την Ιφιγένεια να αρνηθεί τον Χριστό δεν τα κατάφερε. Έτσι, βλέποντας το σθεναρό του χαρακτήρα της, δίνει στους στρατιώτες της σκληρές εντολές να την βασανίσουν.

Οι στρατιώτες λαμβάνουν λεπτά σίδηρα αιχμηρά και τα τοποθετούν στα νύχια της μάρτυρος εκ των οποίων το αίμα ρέει ποταμηδόν· εν συνεχεία αφού την γύμνωσαν κατέκοψαν τους μαστούς και το σώμα της με μαχαίρια κι έπειτα τέσσερις στρατιώτες την κράτησαν από τα πόδια και τα χέρια και εξάρθρωσαν τα μέλη της. Η αγία από τους φρικτούς πόνους έχασε τις αισθήσεις της και λιποθύμησε.

Ο Διοικητής λυπάται γι' αυτό που έπραξε αλλά είναι υποχρεωμένος να την θανατώσει, εκτελώντας το βασιλικό διάταγμα.

Μετανοεί για όσα έπραξε στο μαρτυρικό σώμα της και το πλησιάζει με σεβασμό· ζητά να τον συγχωρήσει· η αγία ακούγοντας τους λόγους του ανοίγει για λίγο τους οφθαλμούς της και μηδιά ψιθυρίζοντας: «Κύριε Ιησού Χριστέ

ελέησον τον δούλον Σου» και πάλι προσθέτει: «Πιστεύω εις την εκ νεκρών ανάστασιν» και παραδίδει με τους λόγους αυτούς την αγία και πάγκαλο ψυχή της στα χέρια του Νυμφίου

Χριστού την 16η Νοεμβρίου του σωτηρίου έτους 68 μ.Χ. σε ηλικία 15 ετών.

Ο Διοικητής φέρνει από την εξορία τους γονείς της στους οποίους ανακοινώνει τα όσα έλαβαν χώρα· και οι γονείς της με υπερηφάνεια και ενθουσιασμό μαθαίνουν τα της κόρης τους και ευλογούν τον Θεό.

Εν συνεχεία μεταβαίνουν στον τόπο, όπου έκειτο η λάρνακα με το μυρωμένο και μαρτυρικό σώμα της και ασπάζονται τούτο χαίροντες, αινούντες και ευλογούντες τον Σωτήρα Χριστό.

Ο Διοικητής ζων τις αγίες και συγκινητικές αυτές στιγμές με μία ισχυρή κραυγή ομολογεί την εις Χριστόν πίστη του και εργάζεται με τους γονείς της αγίας για την εξάπλωση της Πίστης στα μέρη του Πόντου.

Η Εκκλησία μας τιμά την Αγία Ιφιγένεια την παρθενομάρτυρα εκ Πόντου στις 16 Νοεμβρίου.

Πηγή: [Εκκλησία](#)

Οι ντερεμπέηδες

Με την απαρχή της παρακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ο έλεγχος της κεντρικής εξουσίας στην περιοχή του Πόντου ατόνησε. Η εξουσία πέρασε στα χέρια των παλιών οπαχίδων, δηλαδή των στρατιωτικών-τιμαριούχων, οι οποίοι λάμβαναν από τον σουλτάνο μεγάλες εκτάσεις γης, με αντάλλαγμα να τον συνοδεύουν στους κατακτητικούς πολέμους. Σε κάποια φάση τα κτήματα άρχισαν να κληροδοτούνται από πατέρα σε γιο και οι τοπάρχες να μην οφείλουν υπακοή στο σουλτάνο. Οι άρχοντες αυτοί (οι ντερεμπέηδες όπως λέγονταν), ενώ ήταν υπεύθυνοι για την τήρηση της τάξης, από τα τέλη του 18ου αιώνα μεταβλήθηκαν σε στυγνούς καταπιεστές του πληθυσμού (χριστιανών και μουσουλμάνων). Επέβαλλαν αυθαίρετα φορολογία, εκτελούσαν επιδρομές κατά χριστιανικών οικισμών και επιδίδονταν ακόμη και στο δουλεμπόριο.

Στον ανατολικό Πόντο κυριαρχούσαν οι οικογένειες των Χαζεντάρουλου, που είχαν τα κτήματά τους δυτικά της [Τραπεζούντας](#), και των Γιακούμπογλου και των Τουτζούογλου, στη Λαζική. Οι δύο οικογένειες ήρθαν σε σύγκρουση μεταξύ τους και μάλιστα σε εποχή κατά την οποία διεξαγόταν ο Ρωσο-τουρκικός Πόλεμος, με αποτέλεσμα να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια ολόκληρου του Πόντου. Το αποτέλεσμα ήταν ο σουλτάνος [Μαχμούτ Β'](#) να στείλει στρατεύματα και να καταλύσει την κυριαρχία τους.

Το τελικό χτύπημα στους ντερεμπέηδες ήταν το [Χαττι-Χουμαγιούν](#) του 1856, διάταγμα με το οποίο ο σουλτάνος αναγνώριζε επίσημα όσα προνόμια και όσες παραχωρήσεις είχε κάνει κατά καιρούς στους πληθυσμούς της αυτοκρατορίας και διακήρυττε ότι θα σεβαστεί τα δικαιώματά τους. Επίσης, ανέφερε ότι όλοι είναι ελεύθεροι να εκτελούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα.

Το διάταγμα είχε πολλές επιπτώσεις. Πρώτα απ' όλα δημιούργησε σημαντικό ρεύμα επανόδου των εξισλαμισμένων χριστιανών προς το χριστιανισμό. Οι Κλωστοί, όπως έμειναν στην ιστορία οι εξισλαμισμένοι που ζητούσαν να επιστρέψουν στη χριστιανική εκκλησία, αποτέλεσαν ένα από τα πιο σοβαρά ζητήματα στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα.

Επίσης, με τα προνόμια που δόθηκαν στους χριστιανούς δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την άνθηση του εμπορίου και της εκπαίδευσης. Το εμπόριο οδήγησε το χριστιανικό στοιχείο σε οικονομική ευημερία, στη συνέχεια στην ενίσχυση της εθνικής εκπαίδευσης και στο αίτημα για την εθνική απελευθέρωση.

Ο ναός της Αγίας Τριάδας το 1901 στην Αμισό (Σαμσουντά). Το σχολείο αρρένων αριστερά και το παρθενάγωγείο δεξιά.

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος

Ο ΠΟΝΤΟΣ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ευστάθιου Αθανασιάδη - Τσαντεκίδη (από το ομώνυμο έργο του Γεροστάθη)

ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ

Σινώπη

Αποτελεί τό δυτικό όριο του Πόντου. Έχει ευρύχωρο και ασφαλέςτατο λιμένα. Γύρω της έχει πυκνά δάση και εύφορη γη. Είναι πατρίδα του φιλοσόφου Διογένη τον όποιο διά την απλότητά του τον όνόμασαν κυνικό φιλόσοφο. Η παράδοση αναφέρει ότι ο Αργοναύτης Αυτόλυκος ήταν ο πρώτος οικιστής αυτής, ο Ήρόδοτος όμως αναφέρει ότι οί Κιμμέριοι φεύγοντας από τους Σκύθας εγκατεστάθηκαν εκεί. Είναι γνωστό ότι 800 έτη π.Χ. οί Μηλίσιοι ίδρυσαν εκεί αποικία που είχε αναπτυχθεί πολύ γρήγορα και ίδρυσε κατά τό παράδειγμα της μητέρας της Μιλήτου τρεις αποικίες, Κοτύωρα, Κερασούντα και Τραπεζούντα, έμεινε δέ ανεξάρτητη ως τό 368 π.Χ. όποτε κατελήφθη από τους Πέρσες. Διακόσια χρόνια αργότερα περιήλθε στό Βασίλειο των Μιθριδατών, στον καιρό δέ του Μιθριδάτη του Μεγάλου προόδευσε πολύ. Κατά τό 70 π.Χ. κυριεύθηκε από τους Ρωμαίους που την αφήκαν αυτόνομη στην αρχή και λίγα χρόνια αργότερα την έκαμαν Ρωμαϊκή αποικία. Τόν καιρό των Βυζαντινών έμεινε στάσιμη. Όταν ιδρύθηκε ή Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας περιελήφθη σ'αυτήν, αλλά μετ' όλίγον περιήλθε στην κυριαρχία των Σελτσούκων του Ίκονίου. Στά 1462 είχε παραδοθεί άμαχητί στον Μωάμεθ τον Πορθητή. Σήμερα έχει 6.000 κατοίκους πριν από την ανταλλαγή είχε και 5.000 Έλληνες, που είχαν 3 ναούς και 2 σχολεία αρρένων και θηλέων.

Ζάλιχα

Ήταν παλαιά πόλη ανατολικότερα από τη Σινώπη και μετονομάσθηκε από τους Βυζαντινούς Λεοντόπολις.

Άμισός

Όνομαζόταν Σαμφόν και Τουρκικά Σαμφούν από τό ποντιακό σ' Αμ(ι)σόν όπως, από τό εις του Μελά έγινε τό Σουμελά. Πριν νά φθάσουν οί Έλληνες άποικοι ήταν κατοικημένη από μικρασιατικούς λαούς. Ο πρώτος Έλληνικός άποικισμός έγινε από τη Σινώπη τον έκτον αιώνα π.Χ., ό δέ δεύτερος από τους Αθηναίους, από τους όποιους και είχε όνομασθει Πειραιάς. Τό όνομα αυτό τό είχε ως τό 400 π.Χ. Λίγα χρόνια αργότερα σύμφωνα μέ την προδοτική ειρήνη του Ανταλκίδα παραιδόθηκε στους Πέρσες. Την έλευθέρωσεν ό Μέγας Άλέξανδρος και έζησε αυτόνομη ως τό 248 π.Χ. όποτε ό Μέγας Μιθριδάτης την κατέλαβε και την έκαμε πρωτεύουσα, έχτισε δέ και μεγάλη συνοικία την Εύπατόρια. Όταν οί Ρωμαίοι κατέλυσαν τό βασίλειον του Πόντου της χάρισεν την έλευθερίαν, αφού για λίγον καιρό κατελήφθη από τους Πάρθους. Από την παλαιά Άμισό σώζονται έρείπια τειχών, λείψανα ύδραγωγείων, προκυμαίας, θεάτρου και τεχνητών σπηλαίων. Είναι πατρίδα των

μαθηματικών Δημητρίου του Ραδηνού και Διονυσόδωρου και του γραμματικού Τυραννίωνος. Όταν οί Σελτσούκοι έκαμαν πρωτεύουσα τό Ίκόνιον ή Άμισός ήταν ό λιμήν των εισαγωγών και εξαγωγών τους. Μετά την κατάρρευση του Βυζαντινού κράτους ή Άμισός έμεινε στην αρχή ανεξάρτητη μέ φρούραρχο τό Σάββα, που κατόρθωσε νά αποκρούσει τας επιθέσεις των γειτόνων και νά την παραδώσει στό Βασιλέα της Νικαίας. Κατόπιν περιήλθε στην έξουσία των Κομνηνών της Τραπεζούντας και των Σελτσούκων. Στά 1392 κατελήφθη από τό Σουλτάνο Βαγιαζίτ τον Κεραυνό και έμεινε Τουρκική.

Κατά τον Φ. Συμεωνίδη κατά τά τελευταία χρόνια είχεν 21.000 Έλληνες, ωραιότατα δημόσια και ιδιωτικά κτίρια, Γυμνάσιον, Παρθεναγωγείον και πολλά δημοτικά, μέ 186 καθηγητάς και διδασκάλους. Είχε και πολλά σωματεία και συλλόγους. Κατά τό τέλος του Δεκεμβρίου του 1916 έξορίσθηκαν 2.500 στην Τοκάτη, Άμάσεια και Σεβάστεια. Την ίδια τύχη είχαν και τά χωριά, τά περισσότερα από τά όποια κατέφυγαν στα βουνά. Οργανώθηκε δέ και άνταρτικό κίνημα-αυτό ηρκεσε στους Νεοτούρκους για νά έρημώσουν τελείως τά 160 άνθηρά Έλληνικά χωριά καιόντες και σφάζοντες μέ τον αγριότερο τρόπο τους κατοίκους. Μετά την επικράτηση του Κεμάλ όλος ό διασωθείς πληθυσμός της πόλης συνελήφθη και στάλθηκε στό έσωτερικό σε 9 άποστολές. Ο δέ φοβερός λήσταρχος Τοπάλ Όσμάν έκαμεν ότι είναι δυνατόν νά μηχανευθούν οί δαίμονες της κολάσεως.

Θεμισκυρα

Αρχαία πόλη επάνω στον Θερμώδοντα ποταμό και πρωτεύουσα των Αμαζόνων που την ίδρυσαν κατά την παράδοση. Είχε εύφορώτατη ένδοχώρα και αναπτύχθηκε έμπορικώς ως την καταστροφή της από τό Λούκουλλο τό 73 π.Χ. Τώρα όνομάζεται ή περιφέρειά της Τδαρδαμπάς.

Άνδραπα και Νεοκλαυδιούπολις

Αρχαία πόλις ή σημερινή Βεζύρ-κιοπρού. Ήκμασεν επί Βυζαντινών, πριν από τον πρώτο Ευρωπαϊκό πόλεμο είχε 35 Έλληνικές οικογένειες και άλλες τόσες Άρμενικές έχει άκμαία κτηνοτροφία και γόνιμη γη.

Φαζημών

Αρχαία πόλη ανάμεσα στον ποταμό Σκύλακα και Άλυν περίφημη για τά ιαματικά λουτρά της. Ίδρύθηκε από τους Ρωμαίους άποίκους και κατά την έκστρατεία των Ρωμαίων έναντίον του Μεγάλου Μιθριδάτου όνομάσθηκε Νεάπολις.

Εύπατόρια

Ίδρύθηκε από τον Μιθριδάτη τον Εύπατορα (Μεγάλο) και ηκμασε μεγάλως. Ο Ρωμαίος στρατηγός Πομπηϊός που κατέλυσε τό Μιθριδατικό βασίλειο δέν πείραξε την πόλη την ευεργέτησε μάλιστα και την όνόμασε Μαγνόπολις. Γρήγορα όμως άρχισε νά παρακμάζει και σήμερα στη θέση της είνε ή μικρή πόλη Μπογάζ-Κεσίν.

Άμάσεια

Αρχαία πόλις επάνω στον Ίριδα ποταμό, πατρίδα του γεωγράφου Στράβωνος. Είνε από τίς λίγες Έλληνικές πόλεις που από την σύστασή τους ως την καταστροφή του '22 φύλαξαν τό

όνομά τους άμετάβλητο. Γύρω της έχει σπήλαια λαξευμένα μέσα στους βράχους, τά όποια ό Στράβων όνομάζει μνήματα βασιλέων είναι περσικής τέχνης. Όταν νικήθηκε ό Μέγας Μιθριδάτης, ή Άμάσεια έμεινε από τους Ρωμαίους αυτόνομη ως τον αυτοκράτορα Δομιτιανό. Επί Ίουστινιανού έγινε πρωτεύουσα του Έλενόποντου, αργότερα όμως είχε προσαρτηθεί στην Γ' Καππαδοκία. Κατά τους χρόνους των Κομνηνών χρησίμευσε ως τόπος έξορίας στρατηγών ή διοικητών. Κατά τό τέλος του ένδεκάτου αιώνας ύπετάγη στην δυναστεία των Δανισμενιδών και μετά από αιώνας στους Σελτσούκους του Ίκονίου από τους όποιους Άλαντίν ό Α' την έχτισε σχεδόν εκ νέου και την έξωράισε, περιέβαλε μέ όχυρά τείχη, ίδρυσεν άγοράν και πλατείας και την έπλούτησε μέ άφθονα νερά. Ύστερα από την κατάλυση του Σελτσουκικού κράτους από τον Τσίγκις-Χαν της Βαγδάτης και μετ' όλίγον περιήλθε στό δυνάστη της Σινώπης από τους όποιους την αφήρεσεν ό Σουλτάνος Βαγιαζίτ. Αφού όμως ό Βαγιαζίτ νικήθηκε από τον Ταμερλάνο (1402) ή Άμάσεια πολιορκήθηκε από αυτόν επί 7 μήνες και τον ανάγκασε νά φύγει άπρακτος. Όταν μετ' όλίγον τό κράτος του Ταμερλάνου διαλύθηκε, ή Άμάσεια ύποτάγη στους Τούρκους στον καιρό των όποιων μεγάλωσε και ηκμασε. Πριν από τον πρώτο Ευρωπαϊκό πόλεμο είχε 42.000 κατοίκους από τους όποιους 3.000 ήσαν Έλληνες Τουρκόφωνοι. Η Εκκλησία της Άμασειας κατατάσσεται ανάμεσα στις σπουδαιότατες και ό Μητροπολίτης της κατείχε την όγδοη θέση.

Νεοκαισάρεια

Χτίσθηκε στη θέση των αρχαίων Καβείρων και διετέλεσε πρωτεύουσα του Πολεμωνιακού Πόντου. Στά Κάβειρα υπήρχαν τό βασίλειον του Μιθριδάτου και ό ύδραλέτης και τά ζωργεία "και αί πλησίον θήραι και τά μέταλλα (μεταλλεία)".

Ο Πομπηϊός τά επισκεύασε και τά όνόμασε Διόσπολιν, ή δέ Πυθοδωρίς την ηύξησε, την κατέστησε άριστεύουσα του βασιλείου της και την όνόμασε Σεβαστή. Καταστράφηκε στα 344 και στα 499 από σεισμό. Ήταν πατρίδα του Γρηγορίου του Θαυματουργού και έδρα της Επισκοπής του. Κείται πάνω στο Λύκο ποταμό (Κελκίτ-ιρμάκ) και απέχει από τό επίνειόν της την Οινόη 60 χλμ. Η περιφέρειά της είνε εύφορώτατη μέ ποικίλα προϊόντα. Έχει 7.000 κατοίκους. Πριν από την ανταλλαγή είχε και 3.000 Έλληνες.

Κόμανα τά Ποντιακά

Αρχαία και πλούσια πόλη και αποικία των Κομάνων της Καππαδοκίας. Ήταν ιερά μέ άρχιερέα που είχε στην έξουσία του τό ιερό της εκεί λατρευομένης Σελήνης Μά που είχε γύρω του εκτεταμένη και πλούσια γη και χιλιάδες ιεροδούλους. Οί Πέρσες, Μακεδόνες και Ρωμαίοι σεβάσθηκαν την αυτόνομία της ιερατικής αυτής πολιτείας ή όποια άρχισε νά παρακμάζει μέ την πρόοδο του χριστιανισμού. Οί Τούρκοι τά όνόμαζαν Κιουμενέκ οί δέ κάτοικοί τους μετανάστευσαν στην Τοκάτη. Στά Κόμανα πέθανε έξοριστος ό Ίωάννης ό Χρυσόστομος ό δέ τάφος του ήταν προσκύνημα των χριστιανών.

(συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος)

Ποντιακά κάλαντα Πρωτοχρονιάς & Θεοφανίων

Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα

Αρχή κάλαντα κι αρχή του χρόνου
κι αρχή του χρόνου(δεις)
Πάντα κάλαντα, πάντα του χρόνου
πάντα του χρόνου (δεις)
Αρχή μήλον εν κι αρχή κυδών εν
κι αρχή κυδών εν(δεις)
Κι αρχή βάλασμον το μυριγμένον
το μυριγμένον(δεις)
Εμυρίστεν από ο κόσμος όλον
ο κόσμος όλον (δεις)
Για μύριστ από και εσύ αφέντα
καλέμ αφέντα(δεις)
Λύσον την κεσέ σ και δος παράδας
και δος παράδας (δεις)
Κι αν ανοιείς μας χαράν σην πόρτας
χαράν σην πόρτας (δεις)

(Χρόνια Πολλά, πάντα και του χρόνου.
Καλή χρονία και σ όλα τα σπι(τι)α,
υειαν κι ευλο-ι-αν)

Κάλαντα Θεοφανείων

Από της ερήμου ο Πρόδρομος
ήλθε να βαπτίσει τον Κύριον.
Βέβαιον Βασιλέα εβάπτισε,
Υιόν και Θεόν ομολόγησε.

Γηγενείς, σκιρτάτε και χαίρεσθε,
τάξεις των Αγγέλων, ευφραίνεσθε.
Δόξα εν υψίστοις εκραύγαζον,
Κύριον και Θεόν ομολόγησαν.

Έλεγεν ο κόσμος τον κύριον
να αναγεννήσει τον άνθρωπον.
Ζήτησον και σώσον το πρόβατον,
το απολωλός, ω Θεάνθρωπε.

Ήλθε, κηρυττόμενον έβλεπε,
απορών εφάνει ο Πρόδρομος.
Θες μοι την παλάμην σου, Πρόδρομε,
βάπτισον ευθύς τον Δεσπότην σου.

Ιορδάνη ρεύσε τα νάματα,
ιν' ανασκιρτήσει τα ύδατα.
Κεφαλάς δρακόντων συνέθλασε
των κακοφρονούντων ο Κύριος.

Λέγουσιν οι Άγγελοι σήμερα,
ο Χριστός τον κόσμον εφώτισεν.
Μέγα και φρικτόν το μυστήριο,
δούλος τον Δεσπότη εβάπτισε.

Νους ο Ιωάννης ο Πρόδρομος
μέγας, να βαπτίσει τον Κύριον.
Ξένος ο προφήτης ο Πρόδρομος,
μέγας, να βαπτίσει τον Κύριον.

Όλον τον Αδάμ ανεκάλεσε
ο των όλων κτίστης και Κύριος.
Παναγία, Δέσποινα του παντός,
σώσον τους εις Σε προσκυνούντας νυν.

Ρείθρα Ιορδάνη, αγάλλεσθε,
την πορείαν άλλως λαμβάνετε.
Σήμερα ο κτίστης δεδόξασται
δι' αυτό το μέγα μυστήριο.

Τρεις γαρ υποστάσεις εγνώκαμεν,
Πατρός και Υιού και του Πνεύματος.
Υπό Αρχαγγέλων υμνούμενον,
υπό Σεραφείμ δοξαζόμενον.

Φως γαρ τοις σκότει επέλαμψε,
όταν ο Χριστός εβαπτίζετο.
Χαίροντες και χείρας προσάγοντες
και λαμπράν πανήγυριν άδοντες.

Ψάλλοντες Χριστόν τον Θεόν ημών,
δέξασθε λουτήρα βαπτισματος.
Ο Θεός των όλων και Κύριος
δώη σας υγείαν και χαίρετε.

(Χρόνια Πολλά και του χρόνου)

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Γράφει ο Γιώργος Χειμωνίδης

-Πέντε ώρας με το ποδάρ'
επέγ'νες σην Τραπεζούνταν
ατό όνταν έρ'ται σο νου μ'
τ' ομμάτια μ' διάκρυα γομούνταν.
- Ο ήλεις όντουν έβγαίνεν
εφώταζεν ο τόπον
ατώρα πα όλια έρημα
μάνα πονεί το ψιόπο μ'.
-Ψηλά ρασία τη Σαντάς
οσπίτια κι εκκλησίας
άραγε 'γω θα επορώ
να ελέπω σας μίαν, κι άλλο μίαν.

Οι αναμνήσεις ενός Σανταίου που γεννήθηκε στην ορεινή και
ελατοδασωμένη πολιτεία των επτά χωρίων και έξι οικισμών της
Σάντας του Πόντου και ζει τώρα εδώ στην Ελλάδα, υπάρχουν
ευλαβικά κρυμμένες μέσα στην πληγωμένη ψυχή του και είναι
άρρηκτα δεμένες με την μεγάλη δοκιμασία του Ελληνικού Έθνους
και τη γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού.

Λέξεις:

Επέγ'νες= επήγενες= πήγαινες

Έρ'ται= έρχεται π.χ. έρ'ται σο νού μ'= έρχεται στο νου μου =
θυμάμαι

Γομούνταν= γεμίζουν (από το ρήμα γομώνω= γεμίζω)

Εφώταζεν= έλαμπε (από το ρήμα φωτάζω= δίνω φως= λάμπω)

Ρασία= προφέρεται ρασσία= ράχες, βουνά

Με το ποδάρ'= με το πόδι= πεζός

Τα κοσμήματα των προγόνων μας

Ο δήμαρχος της Τραπεζούντας Murat Zorluoğlu σε πρόσφατη ενημέρωση σχετικά με
τη βίλα Καπαγιαννίδη στην Τραπεζούντα επεσήμανε ότι οι προηγούμενες προ
επταετίας εργασίες αποκατάστασης και επισκευής έχουν καταστρέψει την ιστορική
δομή του κτιρίου.

«Ακατάλληλες εργασίες αποκατάστασης και επισκευής έχουν κάνει αυτό το μέρος να
βαφτεί υπερβολικά», είπε ο Zorluoğlu, τονίζοντας ότι τόσο το εσωτερικό όσο και το
εξωτερικό του αρχοντικού θα επισκευαστούν με επιστημονικές μεθόδους σύμφωνα με
το πρωτότυπο και μετά από έγκριση του Περιφερειακού Συμβουλίου Πολιτιστικής
Κληρονομιάς.

Το κτίριο αναμένεται να επαναλειτουργήσει με δεξίωση στις 29 Οκτωβρίου 2023, που
αντιστοιχεί στην 77ετη επέτειο της Τουρκικής Δημοκρατίας.

Έπιπλα, πορσελάνες και χαλιά από τον 19ο αιώνα, καθώς και εθνογραφικά κομμάτια,
συμπεριλαμβανομένων εικόνων και περιουσιακών στοιχείων του Μουσταφά Κεμάλ,
εκτίθενται στην έπαυλη.

Κατά την τρίτη και τελευταία επίσκεψή του στην έπαυλη το 1937, ο Ατατούρκ
αποφάσισε να δωρίσει όλη την περιουσία του εκεί στους Τούρκους πολίτες και ετοίμασε
κατάλογο με όλη την περιουσία του, δίνοντας εντολή στον τότε πρωθυπουργό να
χειριστεί τη διαδικασία.

Ακόμη και σήμερα οι Τούρκοι τολμούν και ζητούν εισιτήριο εισόδου από τους Έλληνες
τουρίστες, ιδιοκτήτες του κτιρίου. Δυστυχώς αυτοί είναι οι γείτονες μας...

Ονόματα πόλεων στην Τουρκία ελληνικής προέλευσης

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Η αρχαία πόλη ήταν μια ελληνική αποικία που ιδρύθηκε στην κλασική αρχαιότητα το 756 π.Χ. από Μιλήσιους εμπόρους από τη Σινώπη. Ήταν ένα από τα πολλά (περίπου δέκα) μιλησιακά εμπορικά ή εμπορικές αποικίες κατά μήκος των ακτών της Μαύρης Θάλασσας

Σαμψούντα (Samson)

Η Σαμψούντα ιδρύθηκε αρχικά με το όνομα Αμισός από Μιλήσιους στα μέσα του 8ου αιώνα π.Χ. Στη συνέχεια η Σαμψούντα ανήκε στο Βασίλειο του Πόντου, που εν συνεχεία ήταν μέρος της Αυτοκρατορίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Τρίπολη (Teribolou)

Η Τρίπολη είναι μια πανέμορφη παραθαλάσσια πόλη του Ευξείνου Πόντου. Πρόκειται για μια περιοχή με ιδιαίτερα εύφορες εκτάσεις γης όπου παράγονταν κυρίως υψηλής γευστικής, ποιότητας.

Στη θέση της σύγχρονης πόλης υπήρχε στην αρχαιότητα η Ισχύοπη – ήταν μικρή και δίχως ιδιαίτερη σημασία, μιας και βρισκόταν ανάμεσα στην Τραπεζούντα και στην Κερασούντα. Εικάζεται ότι η Τρίπολη συνοικίστηκε από τους κατοίκους της Ισχύοπης και δύο ακόμη πόλεων που υπήρχαν σε κοντινή απόσταση, των Αργυρίων (ή Χαλκαβάλων) και της Φιλοκάλειας.

Κερασούντα (Giresun)

Η Κερασούντα είναι πόλη στα βόρειο - ανατολικά της Τουρκίας. Η Κερασούντα βρίσκεται 175 χλμ δυτικά της Τραπεζούντας. Η αρχική πόλη (Κερασούς) ιδρύθηκε στα τέλη του 6ου αι. π.Χ., από Έλληνες αποίκους από τη Σινώπη. Ο πληθυσμός της μέχρι το 1922 ήταν κατά το μεγαλύτερο μέρος ελληνικός και η πόλη ανθούσε λόγω της θέσης της στον (Ευξείνο) Πόντο και του εμπορίου που διεξαγόταν με τις άλλες χώρες.

Σινώπη (Sinop)

Η Σινώπη ήταν πόλη της αρχαίας Παφλαγονίας. Πήρε το όνομα της από τη νύμφη Σινώπη που ήταν θυγατέρα του Ασωπού (Απολλώνιος Ρόδιος). Ο Απολλώνιος αναφέρει «Αμέσως άραξαν στη γη της Ασυρίας, όπου τη Σινώπη, τη θυγατέρα του Ασωπού, είχε εγκαταστήσει ο ίδιος ο Δίας και εγγυήθηκε την παρθενία της παγιδευμένος από τις ίδιες του τις υποσχέσεις. Πράγματι αυτός ποθούσε τον ερωτά της και της υποσχέθηκε να εκπληρώσει ότι θα ζήτηγε μες την καρδιά της. Αυτή με πονηριά του ζήτησε την παρθενία. Με όμοιο τρόπο παραπλάνησε τον Απόλλωνα που ήθελε να την παντρευτεί, και μετά από αυτούς τον ποταμό Άλυ. Ποτέ κανένας άνδρας δε τη δάμασε ποτέ με ερωτικό αγκάλιασμα.»

Είναι άγνωστος ο χρόνος ίδρυσής της. Πρώτοι άποικοι ήταν κάτοικοι από τη Μίλητο περί τον 8ο αι. π.Χ., σε συμφωνία με τους παλαιούς κατοίκους. Ο Ηρόδοτος αναφέρει και θεωρεί πρώτους οικιστές τους Κιμμέριους ενώ άλλοι όπως και οι περισσότεροι πόντιοι θεωρούμε τους Αργοναύτες.

Θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε να αναφέρουμε δεκάδες πόλεις με ονόματα ελληνικής προέλευσης στη ΒΑ Τουρκία για να "αποδείξουμε" το αυτονόητο, ότι δηλαδή τα παράλια του Ευξείνου Πόντου ήταν Ελλάδα και θα μας θυμίζουν για πάντα την Ελλάδα χάρη στην ελληνικότητα των ονομάτων των πόλεων.

Τα Ονόματα των Μηνών στην Ποντιακή Διάλεκτο και η προέλευση τους.

Συνέχεια από την 1η σελίδα

την προέλευση του ονόματος του μηνός στη σύνθεση των λέξεων κοντός + ουρά. Οι Δ. Ε. Τομπαΐδης - Χ. Π. Συμεωνίδης κάνουν λόγο για την τουρκική λέξη kundra ή kundura (= είδος υποδήματος), η οποία προέρχεται από το μεσαιωνικό ελληνικό κόντουρος (= κολοβός, βραχύς).

Συνεπώς, η τουρκική λέξη kundura σημαίνει είδος κοντού υποδήματος. Τόσο η άποψη του αιμνήστου Α. Α. Παπαδόπουλου όσο και των Δ. Ε. Τομπαΐδη - Χ. Π. Συμεωνίδη είναι εύλογες, αφού αυτός ο μήνας έχει λιγότερες ημέρες από τους άλλους (2 ή 3).

γ. Ο Μαρτς (= Μάρτιος): Το όνομα του μηνός προήλθε από τη λατινική λέξη Martius και αυτή από το όνομα του θεού του πολέμου Mars, γενική Martis (= ο θεός Άρης, και μεταφορικά ο πόλεμος, ο αγώνας).

Από τον μήνα αυτό οι Ρωμαίοι άρχιζαν τις εκστρατείες τους και τις επεκτατικές συγκρούσεις με τους άλλους λαούς. Μάρτς λεγόταν στα Κοτύωρα, στην Αμισό, στη Σάντα, στην Τραπεζούντα και στη Χαλδία.

Το όνομα του μήνα εντάχθηκε στην παροιμία: «Μαρτέσα ευτάει», η οποία δηλώνει τις συχνές μεταβολές του καιρού κατά τη διάρκεια του μήνα (ήλιος - συννεφιά - βροχή - χιόνι), αλλά, μεταφορικά, τον ασθενή χαρακτήρα ενός ανθρώπου.

δ. Ο Απρίλτς (= Απρίλιος): Η ονομασία του μήνα προέρχεται από τη λατινική λέξη aprilis, η οποία παράγεται από το λατινικό ρήμα aperio (= ανοίγω, μεταφορικά ανθίζω), επειδή κατά τον μήνα αυτό, τέταρτο του ρωμαϊκού ημερολογίου, ανοίγουν (= ανθίζουν) τα πάντα: δένδρα, λουλούδια, καιρός. Στα Κοτύωρα τον έλεγαν Αγιωργίτα και Αεργίτα.

ε. Ο Καλομηνάς (= Μάιος): Το όνομα του μήνα προέρχεται από τη σύνθεση των λέξεων καλός + μήνας. Τον μήνα αυτό καλοσυνεύει ο καιρός και μαζί του τα πάντα, αλλά και η διάθεση των ανθρώπων γίνεται ευχάριστη, ύστερα από τη βαρυσχημονιά. Η γενική Καλομηνά απέκτησε επιρρηματική σημασία και δηλώνει: κατά τη διάρκεια του μήνα Μάιου.

Επειδή κατά τον μήνα αυτό συντελούνταν, συνήθως, η γέννηση μοσχαριών, έδιναν το όνομα του στα θηλυκά (= η Καλομήνα).

στ) Ο Κερασινός και Κερασάρτς (= ο Ιούνιος): Πήρε το όνομα τους ο μήνας αυτός από την ωρίμανση των κερασιών. Η γενική του μήνα Κερασινού απέκτησε επιρρηματική σημασία και δηλώνει: κατά τη διάρκεια του Κερασινού (Ιουνίου).

ζ. Ο Χορτοθέρτς (= ο Ιούλιος): Ο μήνας πήρε το όνομα του από την εργασία του θερισμού των πάσης φύσεως χόρτων για αποθήκευση τους ως ζωτροφή για τους χειμερινούς μήνες, ίδια, όμως, από τον θερισμό των σιτηρών. Στη Ματσούκα ονομαζόταν Θερινός, ενώ στην Κερασούντα, στα Κοτύωρα, στην Τρίπολη, στη Χαλδία και στη Σάντα τον έλεγαν Χορτοθέρτς.

η. Ο Άγουστον, Αύγουστος και Αύγουστον (= ο Αύγουστος). Ο μήνας οφείλει το όνομα του στον Ρωμαίο αυτοκράτορα Οκταβιανό Αύγουστο (= σεβαστός). Είναι χαρακτηριστικός ο έμμετρος στίχος, που δηλώνει υπόσχεση μάνας προς την αδημονούσα θυγατέρα της για γάμο:

Γιαβρού μ', θα υπαντρεύω σε τ' Αυγουστ' τη Παναΐας (= τον Δεκαπενταύγουστο).

Στα Κοτύωρα ονομαζόταν Αύγουστος. Το ίδιο και στη Χαλδία. Ενώ στην Οινόη Αύγουστος και στην Ινέπολη Άγουστος.

θ. Ο Σταυρίτες ή Σταυρενός ή Σταυρίτας (= ο Σεπτέμβριος): Ο μήνας πήρε το όνομα του από την εορτή της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού, που τελεί η ορθόδοξη Εκκλησία στις 14 Σεπτεμβρίου. Σταυρίτες ονομαζόταν στην Κερασούντα, στα Κοτύωρα, στη Σάντα και στην Οινόη, ενώ Σταυρενός στην Ινέπολη.

ι. Ο Τρυγομηνάς (= ο Οκτώβριος): Το όνομα του ο μήνας το οφείλει στη γεωργική εργασία του τρύγου των σταφυλιών. Στα Σούρμενα ονομαζόταν Οκτώβριος, στην Ινέπολη και στα Κοτύωρα Αη Δημήτρης, στην Οινόη Αη Δημήτρης και Πατάλτς, από την εορτή του μεγαλομάρτυρα Αγίου Δημητρίου στις 26 Οκτωβρίου. Ασύνηθες είναι το όνομα Γότσαγης.

ια. Ο Αεργίτες (= Νοέμβριος): Ο μήνας έλαβε το όνομα του από τον εορτασμό των εγκαίνιων του ναού του Μεγαλομάρτυρα Αγίου Γεωργίου και τη μετακομιδή του λειψάνου του. Στην Κερασούντα ονομαζόταν Αγιωργίτης και Αγιωργίτες, στον Όφη, στη Σάντα, στην Τραπεζούντα και στη Χαλδία Αεργίτες και στη Σινώπη Αγιωργίτης. Οι Κοτυωρίτες τον έλεγαν Γότσαγης.

ιβ. Ο Χριστιανάρτς ή Χριστουγεννάρτς (= Δεκέμβριος): Ο μήνας έλαβε το όνομα του από το κοσμοϊστορικό γεγονός της γέννησης του θεού της αληθινής αγάπης, του Χριστού.

Στην Ινέπολη λεγόταν και Σαρανταήμερος (από τη νηστεία των σαράντα ημερών, δηλαδή τη νηστεία των Χριστουγέννων). Στην Κερασούντα και στην Τρίπολη λεγόταν Χριστιεννάρτς. Ως Χριστιανάρτς ήταν γνωστός στη Σάντα και στη Χαλδία, ενώ στη Ροδόπολη Χριστουγεννάρτς.